

การปรับเปลี่ยนผังพื้นที่ห้องพักอาศัยภายในหอพักนักศึกษา

กรณี : หอพักนักศึกษาในพื้นที่เขตชุมชนคลองนก ม.1 ต.คลองนก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

A Flexible Floor Plan for Off-campus housing.

Case : Off-campus housing in Moo 1 Tambon Klonghok ,Klongluang ,Pathumthani

ปรีชญะ โรจน์ฤดากร¹ ธนพร วรฉัตร² และพรณิภา ปินทวนิช³

Preechaya Rojruedakorn.¹, Tanapon Worachart.² and Pannipa Pindavanija.³

บทคัดย่อ

การศึกษาการปรับเปลี่ยนผังพื้นที่ห้องพักอาศัยภายในหอพักนักศึกษา บริเวณเขตพื้นที่ชุมชนคลองนกรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่นักศึกษาจำนวนทั้ง 10 คณะที่ต้องพักอาศัยร่วมกัน ซึ่งมีประเด็นปัญหา คือ การใช้สอยร่วมกันภายในแต่ละรูปแบบของห้องพัก ,ขนาดพื้นที่ที่มีอยู่ และกิจกรรมทางการศึกษาที่แตกต่างกันมี ผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมอย่างไร โดยใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่ และการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่จากผังห้องแบบเดิมที่หอพักจัดให้ กับ ผังห้องภายหลังการเข้าใช้ของนักศึกษา จากนั้นจึงใช้วิธีประเมินอาคาร ภายหลังการเข้าครอบครองพื้นที่ (Post Occupancy Evaluation) เพื่อประเมินผลความสามารถ และทัศนคติจากการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการปรับเปลี่ยนผังพื้นที่ (Flexible floor plan) และองค์ประกอบเชิงพื้นที่ สำหรับนักศึกษาที่ต้องพักอาศัยร่วมกันต่อไป

ผลของการศึกษา พบว่า แบบผังพื้นที่ของห้องพักมีทั้งหมด 4 แบบตามการเข้าถึงห้องน้ำภายในห้องพัก มีขนาดของพื้นที่ห้องพักเฉลี่ย 23.195 ตารางเมตร ประกอบด้วยพื้นที่หลักได้แก่ พื้นที่พักอาศัยนอนประสงค์ ,ห้องน้ำ และระเบียง สำหรับผู้พัก 2 คน กลุ่มของผู้พักที่มีความต้องการอยู่อาศัยร่วมกันแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย บริหารธุรกิจ ,วิทยาศาสตร์ ,วิศวกรรมศาสตร์ ,เทคโนโลยีการเกษตร และครุศาสตร์อุตสาหกรรม กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ,ศิลปกรรมศาสตร์ ,เทคโนโลยีคหกรรม ,ศิลปศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ พฤติกรรมและกิจกรรมของผู้พักมักทำการบ้านในช่วง 20.00-22.00 น.และนอนในช่วง 24.00-6.00 น. โดยกลุ่มที่มีแนวโน้มทำการบ้านตั้งแต่ 24.00-2.00น. คือ วิทยาศาสตร์ ,วิศวกรรมศาสตร์ ,สถาปัตยกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ สำหรับผลสรุปจากการจัดความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย และองค์ประกอบเชิงพื้นที่ พบว่าผู้พักอาศัยมีแนวโน้มต่อการปรับเปลี่ยนตำแหน่งเฟอร์นิเจอร์ภายหลังเข้าใช้ มักมีความต้องการแยกเป็นส่วนตัวบริเวณโต๊ะอ่านหนังสือ ,พื้นที่แต่งตัว ,พื้นที่อาบน้ำ ส่วนบริเวณเตียงมีความต้องการทั้งแยกเป็นส่วนตัวหรือรวมพอกัน สำหรับความต้องการเฟอร์นิเจอร์ พบว่าผู้พักมีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ที่เคลื่อนย้ายได้ โดยมีความต้องการเฟอร์นิเจอร์พื้นฐานคือ เตียง ,ตู้เสื้อผ้า ,โต๊ะอ่านหนังสือ(ตามรูปแบบในบทวิเคราะห์) และเฟอร์นิเจอร์ที่การใช้งานได้หลากหลาย คือ เตียง ,โต๊ะอ่านหนังสือ ,ตู้เสื้อผ้า ,โต๊ะคอมพิวเตอร์ ,โต๊ะเตี้ย ตามลำดับ สำหรับนักศึกษาที่ต้องการใช้พื้นที่

¹ สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปทุมธานี 12120 ประเทศไทย

Department of Interior Design, Faculty of Arts, Bangkok University, Prathumthani 12120, Thailand

² คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครปฐม 73120 ประเทศไทย

Faculty of Architecture, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Nakhon Pathom, 73120, Thailand

³ สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุมกรุงเทพ 10900 ประเทศไทย

Department of Interior Design, Faculty of Architecture, Sripatum University ,BKK. 10900, Thailand

การศึกษามากกว่าปกติ ควรมีพื้นที่ใกล้เคียงและใช้โต๊ะที่สามารถปรับเปลี่ยนขนาดและการทำงานได้ ผลสรุป
ดังกล่าว นำไปสู่ข้อเสนอแนวทางการออกแบบองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่ปรับเปลี่ยนได้ ในแต่ละแบบผังของห้องพัก
จำนวนแบบละ 4 ทางเลือก โดยนำเสนอการปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบของการจัดผังพื้นที่ และความสามารถในการ
ปรับเปลี่ยนการใช้งานของเฟอร์นิเจอร์ในตำแหน่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้พักอาศัยในแต่ละช่วงเวลา
อันก่อให้เกิดการใช้งานพื้นที่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ความสามารถในการปรับเปลี่ยนผังพื้นที่ (Flexible Floor Plan) หมายถึง ความหลากหลายในการใช้งาน
เชิงพื้นที่ที่สามารถใช้กับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ

Abstract

The Study of A Flexible Floor Plan for Off-campus housing in the area of Klong6 district around Rajamangala University of Technology Thanyaburi which the students of 10 faculties of this university living together. The problem is how activities in each room type, size of room, and different study activities have affected to using area adjustment. It is used the floor plan to compare and analyze it or components of area spatial between the room under original model and after used. By using Post-Occupancy Evaluation(POE) in order to evaluate the ability and viewpoint of students from using area adjustment which will be the important factors for development, innovation and flexibility of floor plan and components of area spatial for student dormitory.

The result of research is found that there are 4 types with 23.195 m² of the original model floor plan, which consist of multi-purpose living area, bathroom, and balcony for 2 residents. There are 2 groups of residents as follows, the first group is students in Faculty of Business Administration, Science, Engineering, Agricultural Technology, and Technical Education, and the second group is students in Faculty of Mass Communication Technology, Fine and Applied Arts, Home Economics Technology, Liberal Arts, and Architecture prefer living together. Almost students do their homework at 8.00-10.00 pm. And sleep at 0.00-6.00 am. whereas the students in faculty of Science, Engineering, Architecture, and Fine and Applied Arts do their homework at 0.00-2.00 am. From analyses of functional relationship and its components of area spatial, they need privacy in study area, dressing area, and bathroom, meanwhile they could use bed area together. They satisfied both basic and adjustable furnitures in order to bed, study table, closet, computer table, and cutty table. For the students who need more study area than usual, they need area near balcony with size and usage adjustable table. According to the result, the researchers suggest 4 alternatives design of the flexibility components of area spatial in each type of floor plan. The designs include furniture lay-out adjustable and flexibility of furniture usage in each unit, which follow residents requirement satisfaction.

Keyword : Flexible Floor Plan means various spatial uses which could be adopted for one particular unit.

คำนำ

ในปีการศึกษา 2549 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 23,120 คน จากทั้งหมด 10 คณะ โดยมีนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี จากสภาพปัจจุบันชุมชนคลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี เป็นชุมชนหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงจากการเพิ่มจำนวนนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยดังกล่าว ชุมชนที่แต่เดิมเป็นหมู่บ้านถูกปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้สอยจากพื้นที่ที่ใช้อยู่อาศัยแต่เพียงอย่างเดียวให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาคารในย่านธุรกิจชุมชน เช่น ร้านอาหาร, ร้านอินเทอร์เน็ต, ร้านค้าปลีกต่างๆ ,บ้านเช่าพักอาศัย ฯลฯ และจากการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยเดิมนั้น ส่งผลถึงพฤติกรรมกรอยู่อาศัยของผู้คนในชุมชนที่เปลี่ยนไปด้วย นอกเหนือจากการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่อาศัยเดิมเป็นพื้นที่เช่าแล้ว การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) ที่เห็นได้ชัดในประเภทอาคารพักอาศัยอันเป็นส่วนสำคัญของพื้นที่ก็คือ การลงทุนในกิจการประเภทหอพักนักศึกษา ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับต้นทุนในการก่อสร้างมากกว่าสภาพแวดล้อมของผู้อาศัย รวมทั้งมีแนวโน้มของจำนวนผู้ประกอบการประเภทหอพักนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ทางมหาวิทยาลัยได้มีการจัดเตรียม สถานที่รองรับทั้งในเรื่องอาคารเรียน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการศึกษา รวมทั้งการจัดเตรียมสถานที่พักอาศัยของนักศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดจะยังคงนิยมใช้บริการหอพักนักศึกษา ซึ่งการจัดการรองรับในอาคารหอพักของมหาวิทยาลัยยังไม่สามารถรองรับได้ทั้งหมด มีผลให้ที่ผ่านมานักศึกษาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้บริการหอพักเอกชนภายในบริเวณชุมชนคลองหก เขตหมู่ 1 ต.คลองหก อ.คลองหลวงมาโดยตลอด รวมถึงปัญหาในเรื่องความพอเพียงต่อการใช้พื้นที่ภายในห้องพัก และสวัสดิการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยจึงให้ความสนใจกับปัญหาในสภาพแวดล้อมดังกล่าว ทั้งที่เป็นหอพักภายในมหาวิทยาลัย และหอพักในภาคเอกชน ไม่เพียงแต่การให้ความสะดวกสบายต่อสภาพร่างกายเท่านั้นแต่ควรมีความสอดคล้องต่อกิจกรรมพักอาศัย และเป็นส่วนช่วยสนับสนุนทางการศึกษาอีกด้วย

สภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นสร้างทางเลือกที่จะเข้าพักอาศัยให้กับกลุ่มนักศึกษาได้ไม่มากนัก การวางแผนการพัฒนาหอพักมุ่งไปสู่ประเด็นของ “ศูนย์ศึกษาและอาศัย” ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการหอพักเอกชน (Off-campus housing) นั้น ลักษณะทางกายภาพของการอยู่อาศัยภายในห้องพักของหอพักนักศึกษา จึงเป็นส่วนสำคัญอันเป็นส่วนสนับสนุนต่อกิจกรรมทางวิชาการ ในเบื้องต้นสภาพแวดล้อมภายในห้องพักจึงกลายเป็นส่วนที่นักศึกษาอยู่อาศัยมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุต่อกิจกรรม ทั้งความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ,การมีส่วนร่วมในกลุ่ม ,การพัฒนาทักษะทางสังคม ,การมีสุขนิสัยที่ดี และการสามารถปรับตัวตนเองให้เข้ากับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (มนตรี แยมกลีกร,2542)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการเตรียมการจัดสถานที่พักอาศัยประเภทหอพักนักศึกษา เพื่อรองรับนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น แต่ปัญหาของการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในห้องพักก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไข อันเนื่องด้วยปัจจัยหลายส่วนเช่น เพศ, อายุ, ความเป็นส่วนตัว, ทัศนคติ ฯลฯ โดยเฉพาะปัจจัยในการทำกิจกรรมเสริมหรือการเรียนนอกเวลาซึ่งมีความแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชา มีผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกัน และจะกลายเป็นส่วนสำคัญที่นำมาสู่ความไม่สมดุลต่อการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ในที่สุด (นรินทร์ สรวิทย์ศิริกุล,2546) ดังนั้น การประเมินค่าความสัมพันธ์และความแตกต่างอันเกิดขึ้นจากปัจจัยดังกล่าว ที่เป็นปัญหภายหลังจากการเข้าพักอาศัยนี้ จึงจะเป็นส่วนช่วยให้เกิดรูปแบบของการปรับเปลี่ยนผังพื้นที่เพื่อบรรลุดัตุประสงค์ตามลักษณะของกิจกรรมทางการศึกษา และพฤติกรรมในแต่ละช่วงเวลา อันจะเป็นผลประโยชน์ต่อประสิทธิภาพการศึกษาของนักศึกษา ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาพฤติกรรม กิจกรรม ความต้องการพื้นที่ และลักษณะการใช้สอยเชิงพื้นที่ในการพักอาศัยร่วมกันภายในห้องพัก
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการใช้สอยในแต่ละประเภทของกิจกรรมภายในห้องพักอาศัย และ เปรียบเทียบรูปแบบผังพื้นที่และองค์ประกอบเครื่องเรือนภายใต้กรอบกลุ่มตัวอย่าง
3. เสนอแนะการปรับเปลี่ยนผังเครื่องเรือน และรูปแบบการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในห้องพักอาศัยของหอพักนักศึกษา (Typical plan) ที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมของนักศึกษาทั้งในคณะเดียวกันและต่างคณะกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บข้อมูล ประชากรตัวอย่าง

ในโครงการนี้การศึกษาจะแยกเป็นสองประเด็นหลักคือ การศึกษาความสัมพันธ์และความแตกต่างในพฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการพื้นที่ในห้องพักอาศัยของนักศึกษาที่อยู่ต่างคณะกัน และ ข้อมูลทางกายภาพของการปรับเปลี่ยนผังพื้นที่จากรูปแบบที่กำหนดไว้เดิมกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ดังนั้นจากประเด็นดังกล่าวจึงสามารถกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลในแต่ละส่วนได้ดังนี้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา นโยบาย วัตถุประสงค์ของหอพัก ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยเรื่องหอพัก กฎหมายต่างๆ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรม กิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา(จันทร์-ศุกร์และวันหยุดเสาร์-อาทิตย์) และปัญหาจากการใช้พื้นที่พักอาศัยของนักศึกษาในหอพักรอบชุมชนธัญบุรีภายใต้พื้นที่เขตหมู่ 1 ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี โดยมีนักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากคณะจำนวนทั้งหมด 10 คณะ และใช้จำนวนตัวอย่างทั้งนักศึกษาชายและหญิง รวมทั้งหมด 500 ตัวอย่าง โดยสุ่มตามสัดส่วนจำนวนนักศึกษาแต่ละคณะในมหาวิทยาลัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่และผู้ดูแลอาคารหอพัก

3. นำข้อมูลเบื้องต้นจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงแก้ไข

ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ

1. สำรวจทางกายภาพจากห้องพักอาศัย ภาพถ่าย วัดระยะ และร่างภาพรายละเอียดต่างๆ
2. ประมวลกลุ่มข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ แผนผัง และแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งแสดงรายละเอียดผังพื้นที่ เครื่องเรือน โครงสร้างและวัสดุ เป็นต้น

ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ กลุ่มพฤติกรรม (เช่นกิจกรรมช่วงวันธรรมดา ,กิจกรรมวันหยุด เป็นต้น) กลุ่มกายภาพ (เช่น สภาพอาคาร การใช้ พื้นที่อาคาร เป็นต้น) และ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ กลุ่มทัศนคติ (เช่น ความคิดเห็นต่างๆ ข้อเสนอแนะ) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต่างกัน คือ

ข้อมูลกลุ่มพฤติกรรม ใช้วิธีวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ โปรแกรม SPSS-Statistical Package for Social Science) ในที่นี้จะใช้สถิติในการหาค่าความสัมพันธ์และความแตกต่างของนักศึกษารวม 10 คณะ ใช้ ANOVA และการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษา โดยใช้การทดสอบที่ T-TEST

ข้อมูลกลุ่มกายภาพ จะใช้วิธีการพรรณนา และการวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรม ซึ่งแสดงผลโดย รูปภาพ รูปถ่าย การเขียนแบบสถาปัตยกรรม และข้อมูลทีวิเคราะห์โดยการพรรณนาทางสถิติ

ข้อมูลกลุ่มทัศนคติ (ค่าความพึงพอใจ) ใช้วิธีพรรณนาและสถิติหาค่าความสัมพันธ์ของความพึงพอใจที่มีต่อองค์ประกอบเชิงพื้นที่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เปรียบเทียบ

ผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรม กิจกรรมและความเหมาะสมในการพักอาศัยร่วมกันระหว่างคณะ

การทำกิจกรรมในช่วงเวลาตลอดวันของนักศึกษาที่พักร่วมกันในห้องพักอาศัย

วันจันทร์-วันศุกร์ พบว่ากิจกรรมสนับสนุนด้านการศึกษาในวันจันทร์ – ศุกร์มีความคล้ายคลึงกัน คือ เวลาในช่วง 18.00 – 24.00น. (ส่วนใหญ่ช่วง 20.00 – 22.00น.) ในการอ่านหนังสือและทำงานการบ้าน ซึ่งเมื่อพิจารณากลุ่มที่มีแนวโน้มทำการบ้านตั้งแต่ 24.00 – 2.00น. พบว่ามี คณะวิทยาศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์, สถาปัตยกรรมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

สำหรับวันเสาร์ – อาทิตย์และวันหยุด พบว่ากิจกรรมสนับสนุนด้านการศึกษาในวันเสาร์ – อาทิตย์มีความคล้ายคลึงกัน คือ เวลาในช่วง 18.00 – 24.00น. (ส่วนใหญ่ช่วง 20.00 – 22.00น.) ในการอ่านหนังสือและทำงานการบ้าน มีเพียง 2 คณะคือบริหารธุรกิจ และวิศวกรรมศาสตร์ที่ภายหลัง 24.00 น.ยังคงทำการบ้าน

ลักษณะทางสังคมศาสตร์ของนักศึกษาผู้พักอาศัย

กลุ่มประชากรตัวอย่างจากแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 500 คน เพศชาย 190 คน เพศหญิง 308 คน (มีผู้ไม่ตอบเรื่องเพศ 2คน) แยกกลุ่มประชากรออกเป็นคณะตามสัดส่วนดังนี้คือ คณะบริหารธุรกิจ 197 คน (39.4%) , คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม 38 คน (7.6%) , คณะวิศวกรรมศาสตร์ 105 คน (21%) , คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 30 คน (6%) , คณะเทคโนโลยีการเกษตร 27 คน (5.4%) , คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน 23 คน (4.6%) , คณะศิลปกรรมศาสตร์ 17 คน (3.4%) , คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ 38 คน (7.6%) , คณะศิลปศาสตร์ 13 คน (2.6%) และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 12 คน (2.4%)

เมื่อพิจารณาความต้องการคณะของเพื่อนร่วมห้องเปรียบเทียบกับการทำกิจกรรมในช่วงเวลาตลอดวันแล้ว จึงสามารถจัดเป็น 2 กลุ่มของการเข้าพักอาศัยร่วมกันได้ดังนี้ คือ

กลุ่ม 1 บริหารธุรกิจ, วิทยาศาสตร์, วิศวกรรมศาสตร์, เทคโนโลยีการเกษตร และครุศาสตร์อุตสาหกรรม

กลุ่ม 2 เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, ศิลปกรรมศาสตร์, เทคโนโลยีคหกรรม, ศิลปศาสตร์, สถาปัตยกรรมศาสตร์

ในกรณีการทำกิจกรรมการศึกษาในช่วงวันจันทร์ – ศุกร์ภายหลัง 24.00 น.มีจำนวน 4 คณะ โดยสามารถจัด

กลุ่มได้คือ คณะวิทยาศาสตร์ กับคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ กับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภายหลังการจับคู่พักภายในกลุ่มแล้ว เมื่อต้องการจับคู่ระหว่างคณะที่มีความต้องการคู่พักอยู่ในกลุ่มที่ต่างกัน เช่น กลุ่ม 1 ต้องการจับคู่กับกลุ่ม 2 ให้พิจารณา 4 คณะนี้ก่อนเป็นลำดับความสำคัญแรก

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้พื้นที่ใช้สอย และลักษณะการใช้เครื่องเรือนร่วมกัน

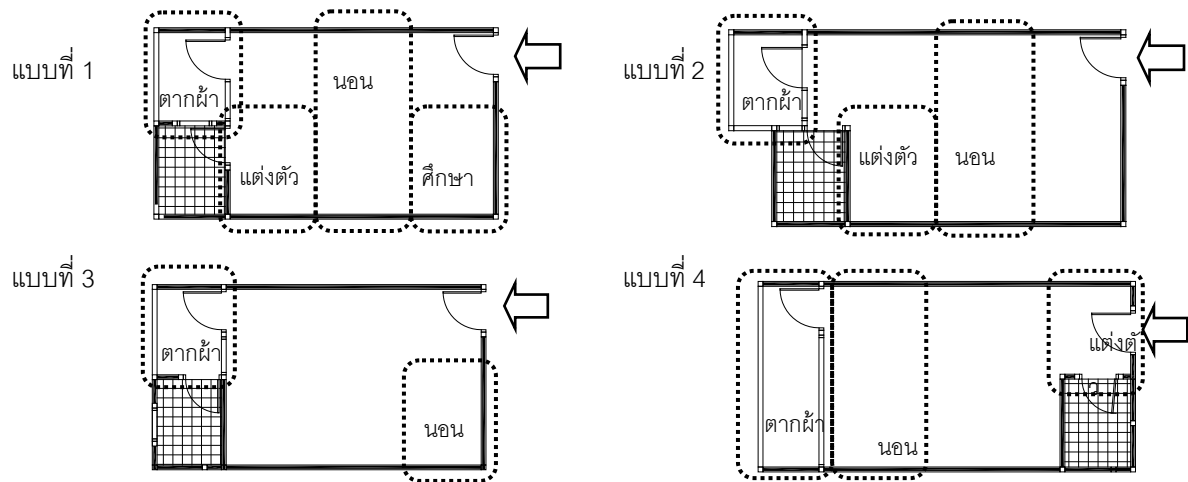
เปรียบเทียบ รูปแบบผังพื้นที่ห้องพักอาศัยของหอพักนักศึกษา ในเขตหมู่ 1 ต.คลองหก จ.ปทุมธานี พบว่ารูปแบบของผังห้องพักมีทั้งหมด 4 แบบจาก 24หอพัก และมีการก่อสร้างที่แตกต่างตามการเข้าถึงพื้นที่ใช้สอย ดังนี้คือ

ผังแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่สร้างกันมากเนื่องจากเป็นรูปแบบโดยทั่วไปที่สามารถก่อสร้างได้ง่าย และประหยัดงบประมาณก่อสร้าง สามารถเข้าถึงห้องน้ำและระเบียงได้สะดวก (เข้าถึงห้องน้ำจากพื้นที่พักอาศัย)

ผังแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่สร้างกันมากเป็นลำดับรองลงมา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ห้องน้ำและระเบียงได้สะดวก การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสามารถทำได้ง่ายเนื่องจากมีพื้นที่ผืนมาก

ผังแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่สร้างกันไม่มาก แบ่งแยกพื้นที่ส่วนเปียก และส่วนแห้ง (พื้นที่พัก) ชัดเจน

ผังแบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่สร้างกันไม่มาก มีพื้นที่ส่วนระเบียบ และช่องเปิดมาก เพิ่มพื้นที่ผนังมากขึ้นทำให้สามารถจัดสรรพื้นที่ส่วนพักอาศัยได้ง่าย ต้องมีการระบายอากาศจากห้องน้ำได้ (เข้าถึงห้องน้ำบริเวณทางเข้าห้อง) รูปแบบการจัดผังพื้น 4 แบบ และการใช้พื้นที่ในหอพักนักศึกษาในพื้นที่ศึกษา 24 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เนื่องจากสามารถจัดห้องได้ตามต้องการ และสะดวกต่อการใช้งาน บางส่วนมีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ทั้งเคลื่อนย้ายได้และไม่ได้ปนกัน เนื่องจากเป็นความเหมาะสมของเฟอร์นิเจอร์แต่ละตัว ,สะดวกต่อการใช้งาน และสวยงามทันสมัย

เฟอร์นิเจอร์พื้นฐานเพื่อการพักอาศัยภายในห้องพัก พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญตามลำดับดังนี้ คือ เตียงนอน ,ตู้เสื้อผ้า ,โต๊ะอ่านหนังสือ ,เก้าอี้ และชั้นวางของ

เฟอร์นิเจอร์ที่สามารถใช้ร่วมกับเพื่อนร่วมห้องได้ตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ตู้เสื้อผ้า ,เตียง และ โต๊ะอ่านหนังสือ

เฟอร์นิเจอร์ที่รองรับการทำกิจกรรมได้หลายประเภท จากการทดลองใช้งานของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อลำดับความสามารถได้ดังนี้ คือ เตียงนอน ,โต๊ะอ่านหนังสือ และ ตู้เสื้อผ้า โดยจำแนกความหลากหลายในการใช้งานเฟอร์นิเจอร์แต่ละประเภทได้ดังนี้ (ตัวอย่าง 3 จาก 7 ลำดับ)

1. เตียงนอน : นอน ,อ่านหนังสือ ,พักผ่อน - นั่งเล่น ,เก็บของ - วางของหรือหนังสือ ,ดูทีวี ,ทำการบ้าน ,ทานอาหาร ,รีดผ้า ,ตั้งคอมพิวเตอร์
2. โต๊ะอ่านหนังสือ : อ่านหนังสือ ,ทำการบ้าน - งาน ,เก็บของ - วางหนังสือ ,ตั้งคอมพิวเตอร์ ,ทานอาหาร ,พักผ่อน - นั่งเล่น ,แต่งตัว
3. ตู้เสื้อผ้า : แววน - เก็บเสื้อผ้า ,เก็บของ - วางหนังสือ ,แต่งตัว

เฟอร์นิเจอร์ที่รองรับกิจกรรมหลายประเภทลำดับต่อมาคือ โต๊ะคอมพิวเตอร์ ,โต๊ะเตียง ,ชั้นวางของ -หนังสือ และโต๊ะเครื่องแป้ง

ลักษณะการจัดผังพื้น และความยืดหยุ่นต่อการใช้พื้นที่ภายในห้องพัก กลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยให้ลำดับความพึงพอใจกับผังห้องพักอาศัยดังนี้ คือ ผังแบบที่ 2 ,ผังแบบที่ 1 ,ผังแบบที่ 3 และผังแบบที่ 4

ความต้องการสภาพแวดล้อมในการเลือกที่พัก และข้อเสนอต่อการให้บริการ

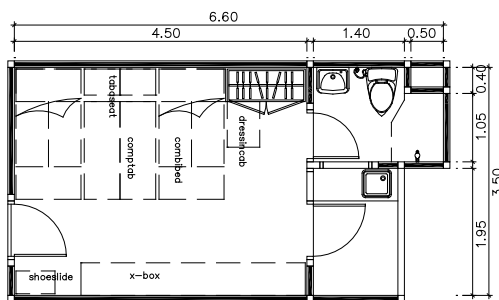
กลุ่มตัวอย่าง ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาตามลำดับดังนี้ คือ ขนาดพื้นที่ และปริมาตรห้องพัก ,รูปแบบและจำนวนเฟอร์นิเจอร์ ,ช่องเปิดแสงสว่างภายนอก ทิวทัศน์ และการระบายอากาศ ,ขนาดพื้นที่ รูปแบบและจำนวนสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ ,ลักษณะการจัดวางผังห้องน้ำ

สรุป (ข้อเสนอแนะความสามารถในการปรับเปลี่ยนแต่ละผัง)

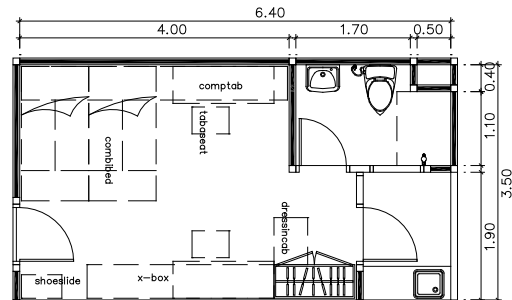
การพัฒนาแบบของสัปดาห์ประกอบการพักอาศัยภายในห้องพัก มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานที่หลากหลายตอบสนองต่อการปฏิบัติงานภายหลังเวลาเรียนบนพื้นที่ห้องที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น สามารถพิจารณาได้จากขนาดห้องและรูปแบบห้องพัก(รูปแบบที่ 2) ,เฟอร์นิเจอร์ที่รองรับความต้องการทั้งในการพักอาศัย และการตอบสนองรูปแบบการปฏิบัติงานของนักศึกษาทั้ง 10 คนะ โดยประมวลจากการทำกิจกรรมแต่ละส่วนของพื้นที่ห้องพัก และการใช้งานที่หลากหลายเข้ากันบนเฟอร์นิเจอร์ชุดเดียวกัน (เตียง ,โต๊ะ ,ตู้เสื้อผ้าฯ) ภายหลังบทสรุปกิจกรรมที่เกิดขึ้นเข้ากันบนเฟอร์นิเจอร์นั้น สามารถสร้างรูปแบบการใช้พื้นที่ห้องพัก และเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานได้ ดังนี้

การปรับเปลี่ยนผังพื้นจาก 4 ผัง สามารถจัดวางได้ 4 รูปแบบ โดยภาพข้างล่างคือ 1 ตัวอย่าง ของแต่ละผัง

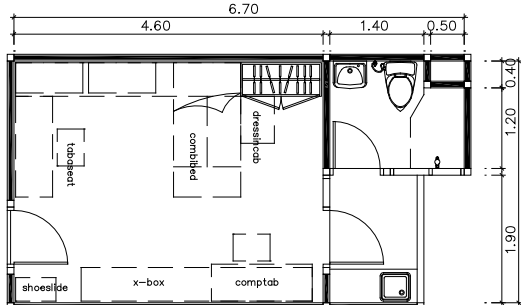
ผังแบบที่ 1

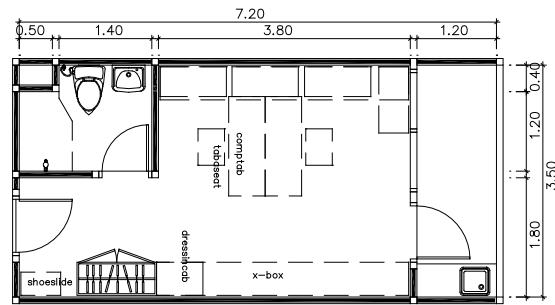
ผังแบบที่ 2

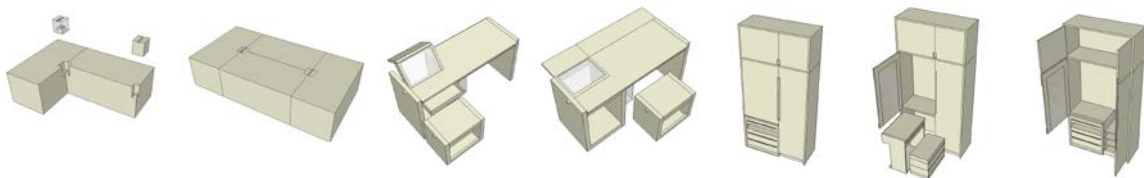
ผังแบบที่ 3

ผังแบบที่ 4

ตัวอย่างรูปแบบเฟอร์นิเจอร์ที่ปรับเปลี่ยนได้ (Flexible furniture)

ตัวอย่างทัศนียภาพจากการปรับเปลี่ยนแต่ละรูปแบบของห้องพักในกรณีศึกษา (Animation ใน CD-ROM)

เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ สุทธิลักษณ์สกุล.2545. “การใช้พื้นที่ภายในห้องพัก ประเภทอาคารชุดราคาถูก กรณีศึกษา โครงการสินธนาแมนชั่น (ถนนนวมินทร์)” วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหะการ บัณฑิตวิทยาลัย ,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- นรินทร์ สรวิทย์ศิริกุล. 2546. “การศึกษาการจัดที่เว้นว่างสำหรับห้องพักนิสิตนักศึกษาชาย ที่ศึกษาทางด้าน สถาปัตยกรรมในหอพักนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมภายใน บัณฑิตวิทยาลัย ,สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พรจันทร์ ล่องสกุล.2530. “ปัญหาของหอพักนิสิตจุฬาฯ ตามการรับรู้ของผู้บริหารนิสิตหอพัก เก่าและนิสิตหอพักปัจจุบัน ” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี แยมกสิกร.2542. “รูปแบบของหอพักนักศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย” รายงานผลการวิจัย โครงการส่งเสริมงานแนะแนวและสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ,สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- มานี ไชยธีรานูวัฒน์ศิริ.2543. “หอพักกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา” รายงานผลการวิจัย โครงการส่งเสริมงานแนะแนวและสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ,สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- มานพ เลี้ยงถนอม.2546. “แนวทางการใช้พื้นที่หอพักนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย ,สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกุล. 2541. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการ ออกแบบและวางแผน.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ ทรงเจริญ.2529. “การประเมินอาคารหอพักนักศึกษา วิทยาเขตสาขลา ทับแก้ว และกำแพงแสน ” วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ เขมะบุญกุล.2542 “แนวความคิดในการออกแบบอาคารชุดพักอาศัย โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ,สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- Herbert Van Hoogdaem.et.al 1984. “Comparative Floor Plan-Analysis As A Means to Develop Design Guideline.” Centre of Architectural Research, Delft University of Technology ,Department of Architecture.
- Mc Graw – Hill ,1958. Apartments and Dormitories. The book Company ,Inc. Printed in the USA.
- Wang Weiliang.1990. “Flexible Floor Plan design for owner-occupies flats in Shenzhen,China.” Asian Institute of Technology ,Bangkok.
- Wolfgang ,F.E.et.al 1988. Post-Occupancy Evaluation. New York : Van Nostrand Reinhold.
- Zimring ,C.M. and Reizenstein ,J.E.1980. Post-Occupancy Evaluation &Overview. Environment and Behavior. Michigan : University of Michigan.